

© Martalena Madej

Norwegia

Przewodnik po rynku

NORWEGIA
PRZEWODNIK PO RYNKU

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny.
Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne
i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.

PAIH S.A. nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania
zamieszczonych w niniejszej publikacji informacji oraz za możliwe
konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o te informacje.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

ISBN 978-83-62132-93-5

Warszawa, październik 2018 r.

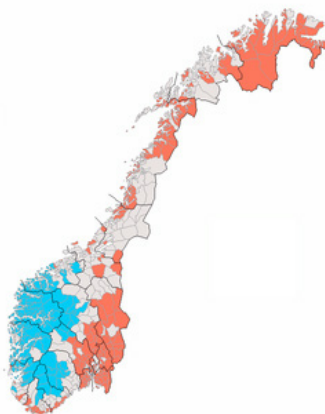
Spis treści

1.	Norwegia – fakty i ciekawostki	5
2.	Stabilna sytuacja polityczna, korzystna dla prowadzenia inwestycji i biznesu.	7
3.	Dynamiczna gospodarka, korzystny kurs waluty i dobry system edukacyjny	8
4.	Bogactwa naturalne	10
5.	Norweska gospodarka jest napędzana przez wydobycie ropy i gazu, mianowicie dzięki silnemu i wszechobecnemu państwu	13
6.	Inwestycje w infrastrukturę transportową: bezpieczeństwo i ekologia	15
7.	Formy prowadzenia działalności gospodarczej	19
8.	Sądownictwo	23
9.	System podatkowy	25
10.	Norwegia zajmuje neutralną pozycję dyplomatyczną	28
11.	Polska to strategiczny partner ekonomiczny Norwegii	29
12.	Eksport / import – uwarunkowania i cło.	30
13.	Zachęty i bariery przy wejściu na rynek norweski	32
14.	Zamówienia publiczne oraz wykaz firm, które wygrywały już przetargi	34
15.	Kultura biznesowa	36
16.	Przydatne kontakty / ZBH, izby handlowe, konsulat, ambasada.	39

1. Norwegia – fakty i ciekawostki

Norwegia to najbardziej wysunięty na zachód kraj skandynawski, otoczony morzem Północnym i morzem Norweskim. Kraj liczy 5,2 milionów mieszkańców na 385 199 kilometrach kwadratowych. Należy zatem do najrzadziej zamieszkałych krajów Europy. Stolica kraju, Oslo, liczy 640 000 mieszkańców. Oslo jest ośrodkiem biznesowym i kulturowym kraju. Pozostałe duże miasta leżą na zachodnim wybrzeżu i są to: Bergen, Trondheim, Stavanger, Alesund i Tromsø. Główne lotnisko Norwegii Oslo Lufthavn Gardermoen (OSL) gotowe jest obsłużyć rocznie ponad 23 mln. pasażerów.

Oficjalnym językiem jest język norweski, który ma dwa główne warianty, mianowicie bokmål (czerwony) i nynorsk (niebieski)

Mimo, że oba warianty języka są używane w całym kraju przez administrację publiczną i przez szkoły, bokmål używa na co dzień aż 90% ludności.

Norwegia graniczy ze Szwecją na wschodzie, z Finlandią i Rosją na północy i północnym-wschodzie. Wybrzeże kraju, które liczy aż 25 tys. km,

jest otoczone dużą liczbą wysp, które dają dostęp do ogromnej przestrzeni morskiej. Północ kraju znajduje się w obrębie koła podbiegunowego.

Alpy Skandynawskie to aż 47% powierzchni kraju. Polodowcowe moreny, dzisiaj zalane wodą, często zwane fiordami należą do typowych pejzaży Norwegii. Przyroda jest dla Norwegów bardzo ważna i są bardzo dumni z bogactwa krajobrazu swojego kraju.

Dzięki ciepłemu prądowi morskemu Golf Stream, przybrzeżne tereny korzystają z łagodnego klimatu, podczas gdy wewnątrz lądu zimy bywają srogie.

Święto Narodowe Norwegii to 17 maja, na pamiątkę ogłoszenia Konstytucji z 1905 roku, która dała Norwegii niepodległość. Norwegia i Szwecja były związane ponad dziewięćdziesiąt lat Unią, nad którą panował król rezydujący w Sztokholmie.

Norwegia dzisiaj ma bardzo dobry wizerunek poza granicami kraju. Kraj postrzegany jest jako model do naśladowania, szczególnie w kwestii ochrony środowiska, elektromobilności oraz jakości życia. Norwegia jest również uznawana za wzorcowy model kraju socjalnego, który przestrzega zasad równości między kobietami i mężczyznami. W zarządach przedsiębiorstw znajdziemy średnio 40% kobiet, a w samym rządzie norweskim trzy najbardziej strategiczne urzędy są zajmowane przez kobiety: szef rządu, gospodarki oraz dyplomacji.

Ludność Norwegii uznawana jest za „najszczęśliwszą na świecie” w 2017 roku przez World Happiness Report, co wzmacnia pozytywny wizerunek zarówno gospodarki jak i modelu socjalnego kraju.

Norwegia ukazuje się zatem jako kraj o dużej ilości zasobów naturalnych, w której mieszkańcy korzystają ze stabilnej sytuacji politycznej, z bogatej gospodarki oraz prężnych systemów socjalnych. To z resztą w Oslo co roku przyznawane są nagrody Nobla.

2. Stabilna sytuacja polityczna, korzystna dla prowadzenia inwestycji i biznesu

Norwegia jest monarchią konstytucyjną. Parlament, zwany Storting, jest złożony ze 165 członków wybieranych na czteroletnią kadencję. Królem Norwegii jest obecnie Harald V, który panuje od 1991 roku.

Król ma za zadanie wybór wszystkich ministrów, doradza mu w tym lider większości w Parlamencie. Premier i parlamentarzyści muszą zostać zatwierdzeni przez Parlament poprzez głosowanie. Członkowie rządu odpowiadają zatem przed Stortingiem przez całą długość trwania urzędu.

Mimo, że norweska konstytucja przewiduje, że władza wykonawcza leży w dużej mierze w rękach króla, system parlamentarny sprawia, że władza ta faktycznie jest wykonywana przez Radę Stanu w imieniu króla. Król ma zatem przede wszystkim rolę reprezentacyjną. Król jest również głową norweskiego kościoła, zwanego Ewangelickim Kościołem Luteranckim Norwegii, który gromadzi 86% Norwegów.

3. Dynamiczna gospodarka, korzystny kurs waluty i dobry system edukacyjny

Norwegia liczy 5,2 miliona mieszkańców, czyli 1,3% więcej, niż w 2016 roku. Wzrost demograficzny można wytłumaczyć między innymi migracją. Najwięcej migrantów w Norwegii pochodzi z Polski (98 200), Litwy (38 400) i Szwecji (35 800).

Kraj przeżywał trudności po spadku cen ropy, a sytuacja ekonomiczna Norwegii dopiero od niedawna zupełnie wraca do normy.

Dług publiczny kraju to jedynie 43% PKB (średnia Unii Europejskiej to nieco ponad 80%).

Poziom bezrobocia w kraju to 4%, co plasuje kraj wśród najlepszych gospodarek Europy.

Waluta używana w kraju to korona norweska (NOK). Waluta norweska jest kontrolowana i emitowana przez Bank Norweski (Norges Bank). Tak jak w wielu gospodarkach, które opierają się na zasobach naturalnych, kurs korony jest mocno powiązany z eksportem ropy i wzmacnia się w stosunku do Euro, kiedy ceny baryłki ropy idą do góry.

W związku ze spadkami cen ropy korona straciła na wartości w stosunku do złotówki w 2017 roku. Poprawa sytuacji nastąpiła dopiero wraz z podwyżkami cen ropy w 2018 roku.

Szkolnictwo Norwegii należy do najbardziej docenianych na świecie, tak samo jak inne modele skandynawskie. Pedagogika w Królestwie Norwegii uznawana jest za innowacyjną. Praca w grupie jest stosowana od najmłodszych lat życia. Szkoły i uniwersytety w Norwegii są darmowe. Istnieją co prawda szkoły prywatne, ale te przedstawiają się przeważnie jako uzupełnienie edukacji państwowej.

W Norwegii istnieje sześć głównych uniwersytetów: Oslo, Bergen, Stavanger, Tromsø, Norweski Uniwersytet Nauk i Technologii w Trondheim oraz Norweski Uniwersytet Nauk Przyrodniczych w Ås. Uniwersytety te cieszą się światową renomą.

4. Bogactwa naturalne

Morze jest głównym zasobem naturalnym Norwegii. Ze względu na położenie geograficzne i dzięki wielu wyspom w pobliżu terytorium, Norwegia cieszy się dużą wyłączną strefą ekonomiczną (szesnastą na świecie pod względem obszaru) i bogatą w różne zasoby. W morzach Norwegii znajdziemy ryby, a pod wodą ropę – dwa największe zasoby naturalne Norwegii.

Wyłączna strefa ekonomiczna Norwegii jest bogata w złoża ropy i gazu - dzięki temu kraj ten jest największym eksporterem ropy w Europie. Pierwsze złoża odkryto już w 1967 roku. Inne zasoby naftowe znaleziono w Morzu Północnym, które zapewnia 90% ropy wydobywanej dzisiaj. Jednak maksimum wydobycia, tzw. *peak oil* osiągnięto już w 2001 roku, przez co produkcja ropy co roku spada. Kraj jest dzisiaj trzynastym producentem ropy na świecie. Większość, bo 97% eksportu ropy przeznaczona jest na eksport do Europy.

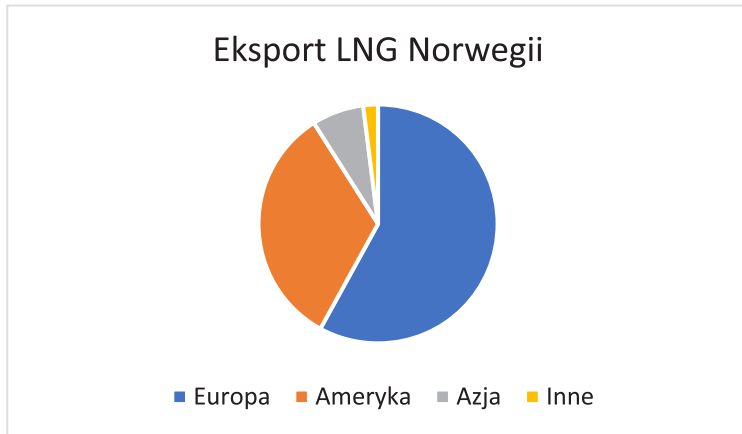
Większość złóż ropy w Norwegii jest eksploatowanych przez firmę Equinor (do marca 2018 r. Statoil), która w 2/3 należy do Państwa Norweskiego. Equinor to również firma międzynarodowa, która interweniuje w 30 krajach na świecie.

Norwegia dysponuje dwoma rafineriami: Slagentangen, którą eksploatuje Exxon Mobil i Mongstad, która należy do Equinor. Paliwo produkowane przez te rafinerie przeznaczają się na rynek norweski oraz dla bliskich partnerów europejskich.

Z powodu spadków cen ropy w 2016 roku, inwestycje w poszukiwanie nowych zasobnych zostały mocno ograniczone, co również wpływa na ogólną liczbę produkowanych baryłek.

Spadek produkcji ropy jest dzisiaj jednak zrównoważony powiększoną produkcją gazu ziemnego. Podczas gdy ropa wydobywana była głównie

w Morzu Północnym, gaz pochodzi głównie z Morza Norweskiego i Morza Barentsa. Norwegia jest dzisiaj trzecim eksporterem gazu na świecie, po Rosji i Katarze. Raz jeszcze, firma Equinor posiada licencje na wydobyciu gazu. Poza eksploatacją, Norwegia posiada również kilka zakładów skraplania do produkcji LNG, eksportowanego głównie do Europy.

Source : US Energy Information Administration based on Statistics Norway

Ze względu na charakter strategiczny tych surowców dla kraju, rząd mocno wspiera tę działalność w Norwegii. Międzynarodowe firmy norweskie, które poszukują zasobów gazu i ropy w Norwegii mogą liczyć na subwencje w wysokości 78% kosztów poszukiwań. Podatki od działalności w branży naftowej również są ograniczone, aby przyciągać nowych inwestorów.

Norwegia korzysta również z prądów rzek obecnych na terytorium, aby produkować prąd poprzez elektrownie wodne, które są pierwszym źródłem energii dla kraju. Pokrywają one 97% zapotrzebowania na prąd Norwegii, która jest w ten sposób referencją międzynarodową pod względem produkcji prądu i szóstym aktorem branży hydroelektrycznej na świecie. Firma Starkraft to największy producent energii w kraju. Firma Statnett zaś zajmuje się utrzymaniem norweskich sieci elektroenergetycznych. Sieć ta jest połączona z całą Skandynawią od lat 90., przede wszystkim ze Szwecją i Danią. Firma Statnett ma w planach rozwój tej sieci i przewiduje rozwój podwodnych kabli elektrycznych, aby połączyć się z Niemcami i Wielką Brytanią.

Norwegia jest historycznie narodem rybaków. Jednak od lat 70. zasoby rybne kraju ciągle spadają. Poza tym, wydobycie ropy z morza zmniejszyło znaczenie rybołówstwa. Akwakultura nabrała zaś rosnącego znaczenia dla gospodarki, co sprawia, że kraj podchodzi do zasobów ryb w sposób bardziej trwały i zrównoważony. W 2016 roku, akwakultura dochody w wysokości 64 mld NOK, a rybołówstwo 19 mld NOK.

Rozwój akwakultury przechodzi dzisiaj głównie przez rozwój farm morskich, co generuje coraz większe dochody i tworzy nowe miejsca pracy.

Wyłączna strefa ekonomiczna Norwegii jest bogata w zasoby rybne. Jednak 80% łososia produkowanego w Norwegii to ryby hodowlane, których Norwegia jest pierwszym producentem na świecie.

Norwegia jest zatem trzecim eksporterem ryb na świecie, a wartość tych ryb sięga 11,7 mld dolarów w 2017 roku. Głównymi odbiorcami ryb norweskich są kraje Unii Europejskiej.

Branża rybołówstwa i akwakultury są dzisiaj kontrolowane przez organizmy publiczne, mianowicie Ministerstwo Handlu, Przemysłu i Rybołówstwa. Aby chronić zasoby dzikich ryb, kraj wprowadził system licencji dla rybaków, którzy muszą przestrzegać maksymalne połowy roczne.

Ochrona interesów Norwegii pod względem rybołówstwa jest jednym z głównych tematów Norwegii. Kraj nie chce w żadnym wypadku stracić suwerenności nad swoimi zasobami rybnymi oraz nad zarządzaniem nimi.

5. Norweska gospodarka napędzana przez wydobycie ropy i gazu

Znaczenie sektora publicznego

Norwegia jest dziesiątym krajem świata pod względem wydatków publicznych w % PKB (48.8%). Wszechobecność państwa jest powiązana z zaangażowaniem Norwegii w kluczowy sektor energii na, którym kraj oparł swój model rozwoju. Państwo posiada i zarządza Norweskim Państwowym Funduszem Emerytalnym, który zajmuje się lokowaniem pieniędzy zarobionych na ropie naftowej. Możliwości inwestycyjne funduszu są olbrzymie, a jego kapitalizacja przekroczyła 1 000 mld dolarów.

Znaczenie sektora powiązane jest również z potęgą dużych firm publicznych jak Equinor oraz Statkraft.

Pomimo rozmiarów sektora publicznego w Norwegii, można zauważyć pewien nowy dynamizm w sektorze prywatnym. Zwróćmy uwagę, że państwo pragnie zmniejszyć opodatkowanie firm z 27% do 22% do 2018 roku.

Branże gospodarki

Ropa również mocno przyczyniła się do obecnego ukształtowania norweskiej ekonomii, zwłaszcza do wzrostu płac. Jednak wydobycie ropy wpłynęło pozytywnie przede wszystkim na branżę powiązane z sektorem naftowym. Pozostałe sektory gospodarki cierpią dzisiaj ze względu na zbyt wysokie koszty pracowników.

Pomimo spadku inwestycji w sektor naftowy (poszukiwanie nowych złóż) będą one nadal utrzymywać się na wysokim poziomie. Zmienność poziomu inwestycji to nadal nic nowego i oznaczają zawalenie inwestycji w tak strategiczny sektor.

Międzynarodowy Fundusz Walutowy często wskazuje Norwegię jako przykład do naśladowania, jeśli chodzi o zarządzanie budżetem państwowym - i należy tutaj jeszcze raz zacytować fundusz emerytalny. Jest to dzisiaj pierwszy fundusz europejski, który reprezentuje 1,3% światowej kapitalizacji.

Należy również zwrócić uwagę, że Norwegia należy do światowych liderów pod względem przemysłu stoczniowego: w Norwegii powstaje 25% statków wycieczkowych i 20% tankowców świata.

6. Inwestycje w infrastrukturę transportową: bezpieczeństwo i ekologia

Infrastruktura transportowa w Norwegii jest pod mocnym wpływem geografii kraju: kraj o podłużnym kształcie, o słabym zagęszczeniu ludności, górzysty.

W kraju istnieją cztery agencje wyspecjalizowane w transporcie:

- Avinor (transport lotniczy),
- Norwegian Coastal Administration (transport morski),
- Norwegian Railway Directorate (transport kolejowy),
- Norwegian Public Roads Administration (transport drogowy).

Wszystkie cztery agencje są odpowiedzialne przed Ministerstwem Transportu i Komunikacji, ale także przed Ministerstwem Rybołówstwa i Spraw Przybrzeżnych.

Strategia rozwoju tych czterech środków transportu śledzi dyrektywy przedstawione przez rząd Norweski w Narodowym Planie Transportu, którego aktualizacja następuje co 4 lata. Ostatni plan transportu dotyczy okresu 2018-2029. Celem planów jest przygotowanie infrastruktur bezpiecznych, długowiecznych i przyjaznych dla środowiska. Należy również dostosować środki transportu do ludności, która osiągnie w 2030 roku 6 mln mieszkańców.

Projektowane inwestycje w sektorze transportu (w mln NOK)

	Budżet 2018	Plan 2018-2029
Drogi	35 100	44 669
Drogi kolejowe	18 272	26 578

Sprawy przybrzeżne	1 485	2 644
Transport miejski	1 806	3 445
Inne, w tym lotniska Bodo oraz Mo i Rana	-	412
Inne subwencje	8 500	10 900
Suma subwencji	56 663	77 748

A. Transport drogowy

Przez Norwegię biegnie około 10 tys. km dróg, a najważniejsze z nich są zintegrowane z siecią europejską. Drogi dzielone są w Norwegii według ich uczęszczania, a popularność tego środka transportu rosła przez cały XX wiek, tak jak w większości krajów europejskich.

Rząd Norwegii pragnie z jednej strony poszerzyć i zmodernizować tę sieć dróg, z powodu potrzeby dostosowania sieci do rosnącego rytmu transportu, zarówno osób jak i towarów. W ten sposób, rząd zlecił firmie Nye Veier AS budowę 530 kilometrów dróg w latach 2018-2029.

Następnym priorytetem rządu jest stopniowe zastępowanie transportu drogowego transportem kolejowym, aby zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych w kraju. Inwestycje są zatem przewidziane w dziedzinie transferu produktów przewożonych pociągiem na ciężarówki i odwrotnie. Rząd przewiduje nawet 18 mld koron na modernizację terminali, które pozwalają na swobodne połączenie dróg z torami kolejowymi i szybką wymianę towarów między ciężarówkami a pociągami towarowymi.

Celem rozwoju transportu w Norwegii jest zatem stworzenie „zielonych” inwestycji na terytorium.

Cała sieć transportowa jest dobrze zintegrowana z Trans-European Transport Network, szczególnie w tzw. Trójkącie Północnym, który łączy kraje sąsiadujące z Norwegią przez nowoczesne i gęste sieci komunikacyjne.

B. Transport morski

Transport morski w Norwegii organizuje się wokół pięciu głównych portów. Samych portów w całym kraju możemy policzyć aż 32. Porty te są połączone norweską siecią drogową.

Wyspy i fjordy na terytorium Norwegii również oferują połączenia drogą wodną.

W ramach polityki zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych, transport towarów drogą morską jest coraz mocniej i coraz chętniej wspierany przez rząd Norwegii. Jest to również sposób na zmniejszenie uczęszczanie najważniejszych osi drogowych w kraju.

Dalszy rozwój transportu morskiego będzie się rozwijać w Królestwie Norwegii poprzez flotę handlową kraju, trzynastą największą na świecie pod względem liczby okrętów.

Norwegia ma w planach wymianę wszystkich promów na promy elektryczne.

C. Transport kolejowy

Na sieć kolejową Norwegii składa się 4 208 kilometrów torów kolejowych. Z tych 4 208 km, 2 459 km jest pod napięciem. Dalsza elektryfikacja sieci kolejowej jest przewidziana w najbliższych latach, jest to z resztą jeden z priorytetów rządu norweskiego, aby dalej zmniejszać emisje gazów cieplarnianych. Użycie energii elektrycznej jest tym bardziej korzystne dla Norwegii, że kraj notuje coraz częściej nadwyżki w jej produkcji. Prąd jest poza tym tanim źródłem energii w kraju.

Sektor kolejowy, wcześniej zarządzany przez National Rail Administration, dzisiaj jest pod kontrolą firmy Bane NOR SF, która zajmuje się poszerzaniem, modernizacją i utrzymaniem sieci kolejowych w kraju. Firma zarządza również całokształtem inwestycji przeznaczonych na sektor kolejowy.

D. Transport lotniczy

W Norwegii znajdziemy 49 lotnisk. Światowym lotniskiem w kraju jest lotnisko Oslo Gardermoen (OSL). Większość lotnisk w kraju jest zarządzanych przez firmę Avinor.

Rząd planuje, że do 2040 roku, 100% krótkich połączeń lotniczych będzie się odbywać na pokładzie samolotów elektrycznych. Loty, których dotyczą te plany to przede wszystkim połączenia wewnątrz kraju oraz loty do pobliskich stolic skandynawskich. Odpowiedzialna za elektryfikację

lotów będzie właśnie firma Avinor. Pierwsze przetargi w tej sprawie już ruszyły.

E. Priorytetem narodowego planu transportu jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych

Norwegia zaangażowała się pomniejszyć emisje gazów cieplarnianych o 40% do 2030 roku. Sektor transportu jest zatem na celowniku rządu, który pragnie zmniejszyć swój odcisk na planecie.

Celem rządu w sprawach transportu jest zwiększenie liczby pojazdów elektrycznych, pojazdów ekonomicznych i pojazdów o bardzo niskim zużyciu paliwa. Rząd wprowadził w życie politykę zwolnienia z podatku VAT pojazdów elektrycznych. W ramach zmniejszania emisji gazów cieplarnianych, kraj zdefiniował kilka priorytetów: na przykład, jeśli chodzi o autobusy i ciężarówki do 2029 roku, przynajmniej 50% nowo zakupionych pojazdów nie będzie mogło wydzielać żadnych gazów cieplarnianych.

F. Pozostałe wyzwania dla sektora transportu w Norwegii

Strategiczne znaczenie dla Norwegii ma zagospodarowanie północnej części kraju w ramach poszerzenia sieci transportów do stref arktycznych. Rząd norweski przykładą duże znaczenie do piątego planu Transportu i przewiduje przeznaczyć wysokie sumy na te projekty. Dobrym przykładem są projekty dotyczące archipelagu Svalbard na północy Norwegii. Archipelag ten doznał wielu trudności, związanych ze spadkiem plac w domenie wydobywania węgla, co należy do jednych z głównych branż na wyspach Svalbard. Aby rozwinąć nowe sieci drogowe i przyciągnąć więcej turystów na archipelag, rząd proponuje inwestycje w wysokości nawet 300 milionów koron norweskich.

7. Formy prowadzenia działalności gospodarczej

GARSTECKI
TORGERSEN

ADVOKATFIRMA

Autor: Aleksandra Bąkowska – radca prawny/EØS Advokat w polsko-norweskiej kancelarii adwokackiej Advokatfirma Garstecki & Torgersen AS z siedzibą w Oslo

Wybór właściwej formy prowadzenia działalności gospodarczej jest kluczowy, gdyż niesie ze sobą konsekwencje własnościowe, podatkowe, czy związane z odpowiedzialnością za zobowiązania. Każda z form prowadzenia działalności gospodarczej jest inna, wszystkie mają swoje zalety i wady, natomiast najistotniejszą kwestią w jej wyborze jest właściwe dopasowanie formy do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa.

Najczęstszymi formami prowadzenia działalności gospodarczej w Norwegii są:

1. Spółka akcyjna typu Aksjeselskap (AS)

Aksjeselskap typu AS jest odpowiednikiem polskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Cechą szczególną tej spółki jest to, że akcjonariusze na mocy swojej pozycji właścicieli nie ponoszą osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki powyżej wartości kapitału zakładowego wniesionego do spółki.

Kapitał zakładowy spółki musi być wniesiony w minimalnej kwocie w wysokości 30.000,- NOK. Spółka podlega opodatkowaniu jako odrębny podmiot prawny, czyli ma własną osobowość prawną. Zysk spółki

podlega opodatkowaniu, natomiast akcjonariusze spółki podlegają obowiązkowi opodatkowania w momencie wypłaty dywidendy.

Akcjonariusze spółki, czy też osoby pełniące funkcje w organach spółki mogą być zatrudnione na umowę o pracę, dzięki czemu zyskują status pracownika. To z kolei wpływa na możliwość korzystania z pełni praw, związanych ze świadczeniami społecznymi.

Jest to obecnie najbardziej popularna forma prowadzenia działalności gospodarczej w Norwegii.

W spółce typu ASA akcje mogą być subskrybowane lub sprzedawane na czas nieokreślony pewnemu ogółowi. Niedozwolone jest nakładanie ograniczeń na akcje będące przedmiotem obrotu w spółce akcyjnej, co jest możliwe w spółce typu AS. Kapitał zakładowy spółki wynosi minimum 1 milion NOK, zarząd musi składać się z co najmniej trzech członków oraz w spółce musi być osoba sprawująca rolę dyrektora/kierownika. Spółka ta jest regulowana odrębną ustawą, inną niż ustawa o spółce typu AS tzw. aksjeloven.

2. Forma indywidualnej działalności gospodarczej, czyli osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą tzw. enkeltpersonforetak

Jest to forma prowadzenia działalności gospodarczej, w której w przeciwieństwie do spółek handlowych nie ma wyodrębnionego majątku firmy. Osoba fizyczna prowadząca przedsiębiorstwo ponosi pełną odpowiedzialność za jej zobowiązania i odpowiada za nie swoim majątkiem prywatnym. Zysk firmy podlega opodatkowaniu. Cały dochód netto firmy stanowi podstawę wyliczenia wydatków z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz podstawę doobliczenia tzw. top podatku (toppskatt).

Jest to forma uznawana za jedną z najprostszych form rozpoczęcia działalności gospodarczej. Daje ona sporą swobodę w działaniu, natomiast jej wadą jest wysokie ryzyko związane z osobistą odpowiedzialnością za długi. Osoba fizyczna nie może być zatrudniona we własnej firmie na zasadzie umowy o pracę, a to rodzi mniej korzystną pozycję w stosunku do praw z tytułu ubezpieczenia społecznego niż ta, która posiada pracownik. Ponadto, nie jest to wskazana forma prawna dla przedsiębiorców, którzy mają w planach współpracę z innymi inwestorami.

3. Oddział spółki zagranicznej czyli tzw. NUF (Norsk avdeling av Utenlandsk Foretak)

Oddział spółki zagranicznej jest wciąż popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej dla zagranicznych przedsiębiorstw, podejmujących działalność na terenie Norwegii. Przy wyborze tego typu formy prowadzenia działalności gospodarczej warto pamiętać, iż NUF nie posiada odrębnej osobowości prawnej. Oznacza to, iż podmiotem prawnym wszelkich praw i obowiązków jest główna spółka w danym kraju, która tworzy swój oddział. Forma organizacyjna spółki głównej determinuje zatem rodzaj oddziału.

Założenie NUF nie rodzi obowiązku wniesienia kapitału zakładowego. Jest wymóg wskazania osoby do kontaktu, która nie ma obowiązku posiadania adresu zamieszkania w Norwegii.

NUF z działalnością gospodarczą za granicą oraz w Norwegii nie podlega automatycznie obowiązkowi podatkowemu za działalność podmiotu zagranicznego w Norwegii. Dla celów podatkowych wymagane jest, aby zagraniczny oddział miał swój stały zakład, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza na terenie Norwegii. NUF ma jednak w każdym przypadku obowiązek prowadzenia własnej księgowości, odrębnej od księgowości spółki głównej.

4. Spółki partnerskie tzw. Ansvarlig selskap (ANS, DA)

Spółki partnerskie to typy spółek, których struktura jest w dużej mierze zbliżona do polskich spółek partnerskich. W spółkach partnerskich przynajmniej dwóch lub więcej wspólników ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania spółki.

Wyróżnia się jej dwa rodzaje:

1. spółka typu ANS – wspólnicy ponoszą nieograniczoną, solidarną odpowiedzialność za zobowiązania spółki. Odpowiedzialność nie jest ograniczona żadną kwotą, w związku z czym forma ta nie jest wskazana dla działalności gospodarczym o wysokim ryzyku biznesowym. Zaletą tego typu spółki jest jednak brak wymogów co do minimalnego kapitału zakładowego oraz łatwiejszy dostęp wspólników do udziału w zyskach spółki.

2. spółka typu DA – wspólnicy ponoszą ograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania spółki.

Wszystkie wymienione wyżej formy działalności gospodarczej podlegają rejestracji w rejestrze przedsiębiorców tzw. Foretakregisteret prowadzonym przez urząd o nazwie Brønnøysundregistrene. Jedynie oddział zagraniczny NUF, który nie prowadzi działalności gospodarczej, a ma potrzebę uzyskania norweskiego numeru przedsiębiorstwa podlega obowiązkowi rejestracji w tzw. Enhetsregisteret.

8. Sądownictwo

GARSTECKI
TORGERSEN

ADVOKATFIRMA

Autor: Aleksandra Bąkowska – radca prawny/EØS Advokat w polsko-norweskiej kancelarii adwokackiej Advokatfirma Garstecki & Torgersen AS z siedzibą w Oslo

Norweska ustawa o postępowaniu cywilnym kieruje się założeniem, że spory co do zasady powinny być rozwiązywane bez potrzeby ingerencji ze strony aparatu sądownictwa. Osoba, która decyduje się na wniesienie sprawy na drogę postępowania cywilnego ma ustawowy obowiązek uprzedniego poinformowania drugiej strony o tym fakcie na piśmie.

Postępowanie sądowe jest dwuinstancyjne. Sądy dzielą się na sądy rejonowe (pierwsza instancja) i sądy apelacyjne (druga instancja). Sąd Najwyższy pełni rolę kontrolną.

Norweski system sądownictwa, w odróżnieniu od polskiego nie posiada wydziałów gospodarczych. Nie ma też wyodrębnionej procedury postępowania cywilnego w tzw. sprawach gospodarczych. Są jednak pewne czynniki, które wpływają na tryb postępowania oraz organ, który jest właściwy do rozpoznania sprawy, takie jak wysokość wartości przedmiotu sporu oraz sporność samego roszczenia.

Jeżeli wartości przedmiotu sporu, w przypadku spraw o roszczenia pieniężne nie przekracza kwoty 125.000,- NOK sprawa podlega w pierwszej instancji rozpoznaniu przez sąd pojednawczy tzw. Forlikssrådet. W tym celu należy złożyć skargę tzw. forlikssklage, w której wskazuje się wysokość dochodzonego roszczenia, podstawę jego dochodzenia oraz załącza dokumenty na jego poparcie. Strona przeciwna wzywana jest do złożenia

odpowiedzi na skargę i w sprawie wyznaczany jest termin spotkania w sądzie pojednawczym.

Sąd pojednawczy jest władny, zarówno do wydania wyroku (przy zgodzie co najmniej jednej ze stron), mającego moc taką samą jak wyrok sądu powszechnego; zawarcia ugody sądowej, jak i podjęcia decyzji co do przekazania sprawy do rozpoznania przez sąd rejonowy z uwagi na złożoność sprawy. Wówczas w celu dalszego dochodzenia roszczenia, należy złożyć pozew do sądu rejonowego tzw. tingretten w ciągu jednego roku od dnia wydania decyzji sądu pojednawczego.

W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 125.000,- NOK i obie strony są reprezentowane przez adwokata pozew można skierować od razu do sądu rejonowego.

W postępowaniu sądowym o roszczenia pieniężne wyróżnia się odrębny tryb dla spraw o małe roszczenia pieniężne tj. poniżej 125.000,- NOK tzw. småkravsprosess. Jest to tryb przeznaczony dla nieskomplikowanych roszczeń, który ma na celu szybkie i niekosztowne rozwiązanie sporu. Główna różnica rozpatrywania spraw w tym trybie polega na ograniczaniu kwoty kosztów postępowania, jakich pokrycia można żądać od strony przeciwnej. Kwota ta nie może przekroczyć 20% wartości przedmiotu sporu.

W sprawach rozpatrywanych w zwykłym trybie bardzo często strony decydują się na skorzystanie z oferty sądu na przeprowadzenie spotkania mediacyjnego tzw. rettsmekling przed wyznaczeniem rozprawy głównej. Jest to szybka, efektywna i stosunkowo niekosztowna forma rozwiązania sporu. Przewodniczącym na spotkaniu mediacyjnym jest sędzia zawodowy, którym w tym przypadku pełni rolę mediatora.

W przypadku braku zawarcia ugody, w sprawie wyznaczana jest rozprawa główna, na której przeprowadza się pełne postępowanie dowodowe.

Wokanda w norweskich sądach wyznaczana jest w danej instancji na określoną ilość dni: jeden dzień lub więcej. Dana sprawa rozpatrywana jest na przykład na rozprawie głównej odbywającej się w ciągu trzech kolejnych dni roboczych.

9. System podatkowy

GARSTECKI
TORGERSEN

ADVOKATFIRMA

Autor: Sebastian Garstecki – adwokat/partner w polsko-norweskiej kancelarii adwokackiej Advokatfirma Garstecki & Torgersen AS z siedzibą w Oslo

Spółki oraz inne formy prowadzenia działalności gospodarczej, które mają swoją siedzibę na terenie Norwegii, jak i osoby fizyczne na stałe w niej zamieszkałe podlegają ogólnemu obowiązkowi podatkowemu. Osoba prawna jest zazwyczaj uznawana za rezydenta kraju, w którym została założona albo jest zarejestrowana. Kluczową i rozstrzygającą kwestię w tym względzie stanowi jednak miejsce, w którym spółka jest zarządzana, w którym realnie prowadzona jest jej działalność. Przykładowo spółka zarejestrowana za granicą, a która jest prowadzona i zarządzana w Norwegii, będzie uznana za spółkę rezydującą w Norwegii.

Ograniczony obowiązek podatkowy może spoczywać na spółkach i innych nierezydentach albo jednoosobowych działalnościach gospodarczych, w których osoby fizyczne nie są na stałe zamieszkałe w Norwegii, z tytułu dochodów jakie podmioty te osiągają, albo w których podziale uczestniczą i które są osiągane albo zarządzane na terenie Norwegii. Obowiązkowi podatkowemu może również podlegać wynajem siły roboczej.

Jak już wcześniej zostało wspomniane wybór właściwej formy prowadzenia działalności gospodarczej jest kluczowy, gdyż niesie ze sobą m.in. zróżnicowane konsekwencje podatkowe. Poniżej przedstawia się pod-

stawowe obowiązki podatkowe, związane z daną formą prowadzonej działalności gospodarczej.

1. Spółka akcyjna typu Aksjeselskap (AS)

Podatek dochodowy od spółki akcyjnej typu AS wynosi 23 procent. Podstawę obliczenia stanowi suma zysków spółki uzyskana na koniec roku kalendarzowego.

2. Forma indywidualnej działalności gospodarczej, czyli osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą tzw. enkeltpersonforetak.

Indywidualna forma działalności gospodarczej nie jest osobnym podmiotem prawnym, w konsekwencji czego nie jest oddzielnym podatnikiem. To osoba fizyczna - właściciel odpowiada zatem za zapłatę podatku.

Stawka podatku jest obliczana na podstawie całkowitego dochodu osiąganego przez daną osobę fizyczną, a więc zarówno z przedsiębiorstwa, jak i innych źródeł. Dla większości osób stawka podatkowa będzie wynosić od 34,4 do 49,8 procent. Podatek dochodowy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą będzie nieco wyższy niż w przypadku osób, których źródłem dochodu jest wynagrodzenie za pracę. Powodem tego jest to, że podatek od dochodów z działalności gospodarczej obejmuje nieco wyższą składkę na ubezpieczenie społeczne – 11,4 procent w porównaniu do 8,2 procent.

3. Oddział spółki zagranicznej czyli tzw. NUF (Norsk avdeling av Utenlandsk Foretak)

NUF jest oddziałem tworzonym przez przedsiębiorstwo posiadające swoją siedzibę za granicą. W przypadkach, gdzie w praktyce działalność gospodarcza oddziału jest zarządzana i prowadzona fizycznie na terenie Norwegii zarówno przedsiębiorstwo, jak i NUF będą zwykle rezydentami podatkowymi w Norwegii, a tym samym będą podlegać obowiązkowi opodatkowania w Norwegii za całą działalność.

Jeżeli przedsiębiorstwo ma główną siedzibę za granicą i zarządzanie ma miejsce za granicą, oddział NUF będzie podlegał opodatkowaniu tylko w Norwegii, za działalność prowadzoną w Norwegii. Dotyczy to również firm, które zajmują się wynajmem pracowników.

Obowiązek podatkowy w Norwegii może być ograniczony jeżeli NUF jest prowadzony zagranicą i nie ma stałej siedziby lub miejsca prowadzenia działalności w Norwegii. W tego typu przypadkach zastosowanie znajdą międzynarodowe umowy podatkowe, zawarte między Polską, a Norwegią, które ułatwiają interpretację przepisów o obowiązku podatkowym na terenie Norwegii.

Wysokość podatku od oddziału NUF, który podlega opodatkowaniu w Norwegii, będzie zależeć od formy organizacyjnej firmy zagranicznej. W przypadku spółek zagranicznych z ograniczoną odpowiedzialnością (co odpowiada norweskiej formie AS) podatek dochodowy wynosi 23 procent.

4. Spółki partnerskie tzw. Ansvarlig selskap (ANS, DA)

W spółkach partnerskich (ANS lub DA) to „uczestnicy” (właściciele) są osobiście odpowiedzialni za zobowiązania firmy. Dotyczy to również podatku. Firma nie jest zatem oddzielnym podatnikiem. Podatek dochodowy od zysków jest podzielony na właścicieli według ich udziału. Sposób opodatkowania jest tożsamy ze sposobem opisanym powyżej przy formie indywidualnej działalności gospodarczej.

10. Norwegia zajmuje neutralną pozycję dyplomatyczną

Norwegia jest jednym z krajów założycielskich ONZ, NATO, Rady Europy, OCDE, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, oraz Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu. Tradycyjnie rzecz biorąc, kraj jest raczej neutralny w stosunku do większości konfliktów. Polityka zagraniczna kraju opiera się na współpracy między narodami, pokojowym rozwiązywaniu konfliktów oraz idei bezpieczeństwa zbiorowego. Norwegia stoi na czele dynamicznej sieci ambasad na całym świecie, których liczy aż 86, a w samym Oslo istnieją ambasady 60 krajów. Współpraca z sąsiadami skandynawskimi i Północnymi również należy do jednych z filarów polityki zagranicznej Norwegii, mianowicie w ramach Rady Nordyckiej. Organizacja ta jest prawdziwym forum między parlamentami kilku krajów (Danii, Norwegii, Szwecji, Islandii oraz Finlandii), która pozwala na wspólne działania państw członkowskich. Rada nie może jednak narzucić któremukolwiek członkowi żadnych norm, ale każdy rząd ma obowiązek przetłumaczenia decyzji na prawo narodowe, podobnie, jak dyrektywy Unii Europejskiej. Wiele wspólnych zasad, mianowicie dotyczących wymian handlowych, rynku pracy oraz obywatelstwa zostało ustanowionych w strefie regionalnej Rady Nordyckiej.

Norwegia nie należy do Unii Europejskiej. W dwóch referendum, ludność Norwegii dwukrotnie odmówiła wstępu do wspólnoty, (w 1972 roku oraz w 1994 roku). Kwestie suwerenności kraju w dziedzinie rybołówstwa są głównym powodem niechęci wstąpienia do Unii Europejskiej. Kraj ma jednak dostęp do Europejskiego Obszaru Gospodarczego i uczestniczy w Radzie Europy. Kraj należy również do tzw. Strefy Schengen.

Norwegia jest również krajem, który przeznacza spore sumy na pomoc ekonomiczną i rozwój ekonomiczny poprzez pomoc międzynarodową. Sumy te to aż 1.1% PKB. Norweska Agencja Rozwoju Międzynarodowego, czyli NORAD, organizuje, koordynuje i śledzi pomoc co roku przeznaczaną przez Norwegię na różne tematyki, od ochrony środowiska po równość płci.

11. Polska to strategiczny partner ekonomiczny Norwegii

Relacje ekonomiczne i dyplomatyczne między Norwegią a Polską stanowiącym się wzmocniły w ciągu kilku ostatnich lat.

Rząd Norwegii uznaje Polskę za jednego z ważniejszych aktorów europejskiej gospodarki, mianowicie, ze względu na rozmiar naszej ekonomii, ale również w ramach strategicznego partnerstwa z NATO.

Kraje są zatem mocno powiązane pod względem ekonomicznym. Ponad 300 firm norweskich działa dzisiaj w Polsce, a studenci z Norwegii są trzecią największą zagraniczną grupą studentów w Polsce.

Polacy często emigrują do Norwegii: naszych rodaków w Królestwie możemy spotkać aż 98 200, co oznacza, że Polacy są pierwszą mniejszością zagraniczną w tym kraju.

Polska jest pierwszym importerem łososia norweskiego w Europie.

Ze względu na te mocne powiązania, rząd norweski uznaje swoje relacje z Polską za strategiczny priorytet polityki zagranicznej. Wzmocnienie współpracy między krajami powinno dotyczyć zarówno ochrony środowiska jak i energii odnawialnych. Partnerstwo powinno również wesprzeć inwestycje norweskie w Polsce, w branżach energii, rybołówstwa i obronności.

12. Eksport / import – uwarunkowania i cło

OMEGA ACCOUNTING AS
& POLISH CONNECTION

Autor: Omega Accounting AS & Polish Connection

Norwegia nie należy do Unii Europejskiej, więc nie dotyczą jej porozumienia o wewnątrzwspólnotowym obrocie towarów, jednak ze względu na członkostwo w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) pomiędzy krajami Unii Europejskiej a Norwegią działa strefa wolnego handlu. Sprawami związanymi z importem i eksportem zajmuje się Norweski Urząd Celny (Tolldirektoratet). Na stronach internetowych urzędu (www.toll.no) i poprzez kontakt elektroniczny można uzyskać szczegółowe informacje, dotyczące przepisów obowiązujących w konkretnych sytuacjach.

Import dóbr do Norwegii, poza standardowymi przepisami celnymi, obłożony jest pewnymi wyjątkami, które nakładają specjalne opłaty lub wymagają dodatkowych zezwoleń. Najważniejszymi dokumentami przy imporcie dóbr do Norwegii jest deklaracja celna i specyfikacja towaru wraz z zaznaczeniem kraju pochodzenia. Deklaracja celna może być złożona elektronicznie w systemie TVINN lub w wersji tradycyjnej na dokumencie zwanym w skrócie SAD. Występują trzy główne typy opłat, które należy uiścić w zależności od importowanego towaru:

- Cło – zdecydowana większość towarów jest zwolniona z cła, na mocy umów międzynarodowych. Główne typy produktów, na które nałożone są taryfy celne, to tekstylia (np. odzież) i produkty rolno-spożywcze.

- VAT – główna stawka podatku od towarów i usług w Norwegii to 25%, natomiast produkty spożywcze są obłożone stawką 15%. Jeśli importer jest płatnikiem VAT w Norwegii, to ten podatek raportuje i rozlicza w swojej deklaracji do Urzędu Skarbowego. Pozostałe podmioty i osoby prywatne są zobowiązane do zapłaty tego podatku bezpośrednio do Norweskiego Urzędu Celnego. Import, którego wartość wynosi poniżej 350 NOK, jest zwolniony z VAT.
- Opłaty specjalne – dotyczy kilku grup towarów, do których zaliczają się np.: samochody używane, czekolada, cukier, wyroby tytoniowe, napoje alkoholowe itp.

Specjalne zezwolenia i restrykcje obowiązują przy imporcie: alkoholu, wyrobów tytoniowych, lekarstw, odpadów, produktów rolno-spożywczych, chemikaliów, materiałów wybuchowych i broni.¹

Zasady dotyczące eksportu towarów z Norwegii również wymagają od eksportera wypełnienia deklaracji celnej w formie elektronicznej w systemie TVINN lub dokumentu SAD do Urzędu Celnego, który wydaje zgodę na wywóz dóbr z Norwegii. Jest to niezbędne, jeśli wartość dóbr w pojedynczym transporcie przekracza 5000 NOK lub dotyczy towarów, które obłożone są specjalnymi restrykcjami eksportowymi, a zaliczają się do nich np.: urządzenia elektroniczne, broń, odpady. Specjalne przepisy dotyczą również eksporterów ryb i owoców morza, których to wywóz obłożony jest podatkiem od eksportu, w zależności od typu produktu, pomiędzy 0,3% do 1,05%.²

¹ <https://www.toll.no/en/corporate/import/import-guide-for-beginners/>

² <https://www.toll.no/en/corporate/export/export-guide-for-beginners/>

13. Zachęty i bariery przy wejściu na rynek norweski

OMEGA ACCOUNTING AS
& POLISH CONNECTION

Autor: Omega Accounting AS & Polish Connection

Regulacje rządowe, dotyczące zagranicznych podmiotów, chcących zainwestować w Norwegii, nie ustanawiają barier dla przedsiębiorców poza kluczowymi sektorami gospodarki, gdzie stosowane są praktyki protekcyjnistyczne. W Norwegii nie występują szczególne ulgi podatkowe dla inwestorów, zarówno krajowych jak i zagranicznych, czy też, znane z Polski, specjalne strefy ekonomiczne. Niemniej jednak obszary północnej Norwegii, które są słabiej zurbanizowane, oferują ulgi w zakresie składek na ubezpieczenie socjalne, niższe stawki podatkowe i dodatkowe ulgi dla osób prywatnych.³

Pracownicy w Norwegii mogą liczyć na jedno z najwyższych w Europie stawek za pracę, jednak dla pracodawców oznacza to wysokie koszty pracy, które są nawet ponad sześciokrotnie wyższe niż w Polsce. Dlatego, planując działalność na terenie Norwegii, należy dość dokładnie oszacować koszty pracy. Dotyczy to również zagranicznych podmiotów, które są zobowiązane do stosowania prawa pracy i wynagrodzenia takiego, jakie obowiązuje pracownika lokalnego. Rynek norweski jest również wymagający dla zagranicznych inwestorów, ponieważ klient norweski docenia produkty i producentów lokalnych, którzy mają duży kredyt zaufania. Chcąc rywalizować z przedsiębiorstwami krajowymi, zagraniczne podmioty muszą zaoferować wysoką jakość swoich produktów

³ <https://www.globaltrade.net/f/business/Norway/Investing.html###>

czy usług, a także dostosować się do kultury organizacyjnej i biznesowej, jaka jest powszechnie akceptowalna w Norwegii.

Jako pozytywne aspekty w kwestii prowadzenia działalności gospodarczej w Norwegii, bez wątpienia należy wskazać prostsze przepisy podatkowe i ułatwioną administrację oraz komunikację z urzędami. Większość spraw, w tym założenie firmy, można przeprowadzić drogą elektroniczną. Podobnie system ubezpieczeń społecznych nie jest skomplikowany, a stawki nie są bardzo wysokie. Dzięki informatyzacji czas poświęcony na rejestrację działalności gospodarczej to mniej niż 1 dzień, a opłaty rejestracyjne kształtują się następująco: jednoosobowa działalność gospodarcza to koszt 2250 NOK a spółka z ograniczoną odpowiedzialnością to wydatek 5570 NOK (z założeniem wykorzystania drogi elektronicznej).⁴

Warto też mieć na uwadze istniejące dotacje, o które można aplikować do Innovation Norway (pożyczki, dotacje, gwarancje). Różnego rodzaju wsparcie finansowe oferują tzw. Støtteordninger.

Najczęstsze bariery, z jakimi borykają się zagraniczni przedsiębiorcy (m.in. z Polski), to:

- bariera językowa, wysokie koszty pracy, warunki klimatyczne oraz kosztowny transport i logistyka w obszarach słabo zurbanizowanych,
- duża zależność gospodarki od sytuacji na rynku ropy i gazu.⁵

⁴ <http://blog.kurencja.com/warto-zalozyc-firme-norwegii/>

⁵ <https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/norway/investment>

14. Zamówienia publiczne oraz wykaz firm, które wygrywały już przetargi

OMEGA ACCOUNTING AS
& POLISH CONNECTION

Autor: Omega Accounting AS & Polish Connection

Z racji członkostwa Norwegii w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) prawo dotyczące zamówień publicznych zostało zunifikowane z zasadami panującymi w Unii Europejskiej. Kompleksowa obsługa zamówień publicznych, możliwość składania ofert itp. jest zdigitalizowana i odbywa się za pośrednictwem strony www.doffin.no.

Całkowita suma wydatków na przetargi sektora publicznego, które zostały przeprowadzone na mocy prawa o zamówieniach publicznych, wyniosła w 2016 500 mld NOK, w tym zlecenia administracji centralnej to 111 mld NOK. W 2017 roku przeprowadzono 15956 konkursów zorganizowanych zgodnie z prawem o zamówieniach publicznych. Pokazuje to skalę wydatków publicznych i możliwości realizacji projektów dla administracji państwowej i samorządowej.⁶

Ustawę o zamówieniach publicznych stosuje się do wszystkich planowanych wydatków, których kwota przekracza 100 000 NOK netto. Konkursy muszą być przeprowadzone zgodnie z podstawowymi zasadami uczciwej konkurencji, równego traktowania, przewidywalności, sprawdzalności i proporcjonalności. Dzięki takiemu procesowi wydatkowania funduszy państwowych opinia publiczna ma pewność, że tego rodzaju

⁶ <https://www.difi.no/rapporter-og-statistikk/nokkeltall-og-statistikk/innkjop#6523>

zamówienia będą przeprowadzone z uwzględnieniem korzyści dla społeczeństwa i środowiska naturalnego.⁷

Pomimo że większość przetargów i konkursów jest wygrywana przez firmy lokalne, można podać również przykłady zagranicznych przedsiębiorstw, które realizują zlecenia dla gmin i firm państwowych. Na uwagę zasługuje przykład konsorcjum złożonego z hiszpańskiej firmy Acciona i włoskiej firmy Ghella, które wygrało przetarg na budowę najdłuższego w Skandynawii tunelu kolejowego, łączącego miasta Oslo i Ski. Zleceńdawcą są Norweskie Koleje Państwowe, a kontrakt opiewa na ponad 8,7 mld NOK. Jest to obecnie jeden z największych projektów inżynierskich realizowanych w Norwegii, a ma się zakończyć w 2021 roku.⁸

Również polskie przedsiębiorstwa odnoszą sukcesy w realizacji zamówień publicznych. Firma Torpol S.A. ze swoim norweskim oddziałem Torpol Norge pozyskała do tej pory zamówienia warte ok. 200 mln NOK. Realizowane projekty dotyczyły remontu torowisk tramwajowych i ulic oraz budowy nawierzchni torowej dla metra.⁹

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransepolitikk/offentlige-anskaffelser-/andre-kolonne/grunnleggende-prinsipper2/id2581849/>

⁸ <https://www.acciona.com/pressroom/news/2015/march/acciona-ghella-sign-1-billion-euro-contract-build-longest-railway-tunnel-scandinavia/>

⁹ <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Kolejna-polska-firma-odniosla-sukces-w-Norwegii-3128681.html>

15. Kultura biznesowa

GARSTECKI
TORGERSEN

ADVOKATFIRMA

Autor: Sebastian Garstecki – adwokat/partner w polsko-norweskiej kancelarii adwokackiej Advokatfirma Garstecki & Torgersen AS z siedzibą w Oslo

1. Dress code versus verbal code

Wieloletnie doświadczenie we wprowadzaniu polskich spółek na rynek norweski uświadamia, że znajomość kultury biznesowej jest bez wątpienia nieodłącznym elementem drogi do osiągnięcia sukcesu na rynku norweskim. Istnieje kilka prostych zasad, których znajomość może ułatwić budowanie relacji biznesowych z kontrahentem norweskim i uczynić je bardziej efektywnym.

Kultura biznesowa w Norwegii jest mniej “formalna”, niż w Polsce. Ma to swoje źródło chociażby w strukturze języka i nieposługiwaniu się zwrotami grzecznościowymi Pan/Pani, ale także w norweskiej kulturze pracy, którą charakteryzuje płaska struktura organizacyjna.

W Norwegii liczą się przede wszystkim dobre relacje, zbudowane na wzajemnym zaufaniu, rzetelności, wykonaniu przedmiotu zlecenia zgodnie z umową, bezpieczeństwo i na końcu dopiero kryteria cenowe. Sposób pozyskiwania kontrahentów oparty jest na budowaniu relacji poprzez liczne spotkania, rozmowy, podtrzymywanie kontaktu. Częstym błędem popełnianym przez polskie firmy podczas wchodzenia na rynek norweski, jest zbytnia formalność w budowaniu relacji biznesowych. Zbyt duży nacisk na dobry wygląd (elegancki garnitur, biała koszula, krawat), przy

braku zdolności językowych może okazać się zgubny. Obowiązujący dress code na pierwszych spotkaniach to koszula – bez krawata.

Prezes firmy, który na spotkanie biznesowe przychodzi z tłumaczem będzie miał trudności w zdobyciu zaufania Norwegów. Przy braku znajomości języka angielskiego warto zastanowić się nad innym rozwiązaniem, na przykład wysłaniu przedstawiciela firmy / eksperta w dziedzinie, biegle władającego językiem angielskim lub norweskim. Osoba ta dzięki profesjonalnie przygotowanej prezentacji o historii firmy i jej działalności od samego początku nawiąże bezpośrednią relację z kontrahentem, a nie poprzez filtr tłumacza. Niech przedstawicielowi przyświeca myśl: pokaż, że jesteś ekspertem i wiesz wszystko na temat produktu, który oferujesz, bez tworzenia zbędnej otoczki formalizmu.

2. Umowy standardowe tzw. NS

Pierwszą górą lodową, z którą zderza się polska firma w Norwegii to obszerne kontrakty, sporządzone w oparciu o tzw. norweskie standardy (norsk standard, w skrócie NS). Wiele branż, w tym głównie branża budowlana działa na podstawie standardowych kontraktów. Oznacza to, że większość zagadnień i procedur jest z góry ustalona – a negocjacje dotyczą głównie ceny i terminu wykonania.

Ważne jest, aby mieć na uwadze, że wiele spółek żąda gwarancji bankowych na wykonanie kontraktu – a gwarancja musi być udzielona przez norweski bank, co niejednokrotnie stanowi wyzwanie dla początkujących polskich firm w Norwegii. Warto na tą okoliczność przygotować konkretne rozwiązanie, aby wyzwanie to nie pojawiło się na późniejszym etapie negocjacji.

Jeśli chodzi o kulturę biznesową przy wykonaniu kontraktu, pamiętać należy, że każdy i to naprawdę każdy norweski kontrahent trzyma się postanowień kontraktu. Zdarza się, że polski kontrahent na początku przymyka oczy na pewne kwestie, i stara się wykonać, dostarczyć więcej niż jest napisane w kontrakcie, aby przekonać do siebie norweskiego partnera. Jest to nagminny błąd popełniany przez początkujące firmy w Norwegii, które wykonują dodatkowe prace nie dopełniając formalności, związanych z uwzględnieniem dodatkowych zapisów odnośnie zapłaty, ponad ustaloną wcześniej sumę kontraktową. Prosta zatem rada

dla wszystkich kontrahentów, w celu uniknięcia nieprzyjemnych niespodzianek i większych kosztów jest bezwzględne przestrzeganie zapisów kontraktu i procedur w nich ujętych, a w przypadku zmiany zakresu prac, zadbanie o uwzględnienie zmian na piśmie.

Sposób w jaki rozwiązujemy wyzwania, pojawiające się w trakcie wykonywania kontraktu jest momentem, w którym można zdobyć zaufanie i aprobatę norweskiego kontrahenta. I bynajmniej nie chodzi tutaj o uleganie i godzeniu się ze wszystkim co jest narzucone, chociażby miało być się stratnym tylko dla samego utrzymania zlecenia. W tym momencie ogromną rolę odgrywa sztuka konsensusu, która tworzy wartość dla obu stron. Słowo „konsensus” jest jednym ze słów, które jest w Norwegii często używane w negocjacjach. Gdy zaistnieje sytuacja kryzysowa, rozwiążmy ją razem, wspólnymi siłami.

3. BHP – najlepszy marketing

W branżach, gdzie jakość wykonania usług zależy bezpośrednio od zatrudnionych osób, kluczowa jest znajomość norweskich norm BHP. Nie ma lepszej formy marketingu niż działanie zgodnie z obowiązującym prawem i normami. Poważny norweski kontrahent zwraca uwagę na warunki zatrudnienia pracowników swoich kontrahentów, jednocześnie badając jak ważnym elementem w ich działalności stanowi element przestrzegania norm i przepisów BHP. Element ten niejednokrotnie odgrywa większą rolę w procesie wyboru wykonawców niż niska cena świadczonych usług lub dostarczanych towarów, opakowana w pięknie wydany folder reklamowy.

16. Przydatne kontakty / ZBH, izby handlowe, konsulat, ambasada.

Instytucje rządowe oraz instytucje wsparcie biznesu działające w Norwegii:

1. Biuro Handlowe PAIH SA w Norwegii

Martalena Madej – Kierownik Biura w Oslo

martalena.madej@paih.gov.pl

m: +47 462 43 456

<http://norway.trade.gov.pl/pl/>

2. Ambasada RP w Oslo

Olav Kyrres Plass 1

0244 Oslo

Tel.: (+47) 24 110 870

fax: 0047 22 444 839

www.oslo.msz.gov.pl

3. Wydział Konsularny Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Oslo

Nedre Vollgate 5

0158 Oslo

Tel.: +47 21 03 72 00

oslo.amb.wk@msz.gov.pl

www.oslo.msz.gov.pl

4. Innovation Norway / Invest in Norway

Pb.448 Sentrum

Akersgata 13

0104 Oslo

(+47) 22 00 25 00

<https://www.innovasjon Norge.no/en/start-page>

5. Oslo Business Region

Tordenskiolds gate 2 – 1st floor, Oslo

Box 1902 Vika, 0124 Oslo

post@oslobusinessregion.no

www.oslobusinessregion.no

6. Norwegian Polish Chamber of Commerce

<https://npcc.no/>

7. Urząd skarbowy – Skatteetaten

<https://www.skatteetaten.no/en/business-and-organisation/>

8. Urząd podatkowy – Tolldirektoratet

<https://www.toll.no/en/>

9. Norwegian Food Safety Authority – Mattilsynet

<https://www.mattilsynet.no/language/english/>

10. Krajowy Rejestr Przedsiębiorstw – Brønnøysund

<https://www.brreg.no/>

